

Sygn. akt II CZ 26/14

## POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku S. L.  
przy uczestnictwie Gminy Miasta B.  
o uchylenie postanowienia o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym  
w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2014 r.,  
zażalenia wnioskodawcy  
na postanowienie Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 30 grudnia 2013 r.

**1) oddała zażalenie;**

**2) oddała wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej  
Skarbu Państwa o zasądzenie kosztów postępowania  
zażaleniowego.**

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w P. odrzucił na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 w zw. z art. 397 § 1 i 2 k.p.c. skargę kasacyjną wnioskodawcy od postanowienia tego Sądu oddalającego zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w B., którym został odrzucony na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. wniosek o uchylenie prawomocnego postanowienia Sądu Powiatowego w B. z dnia 24 kwietnia 1970 r., sygn. Ns .../69, w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości. Wskazał, że przedmiotowe postanowienie nie jest rozstrzygnięciem co do istoty sprawy lub postanowieniem, o którym mowa w dalszej części art. 519<sup>1</sup> § 1 k.p.c., a rozstrzyga jedynie kwestię wpadkową, co czyni skargę kasacyjną niedopuszczalną.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawca wniósł o jego uchylenie oraz przyjęcie skargi kasacyjnej jako oczywiście uzasadnionej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Zarzucił naruszenie art. 610 § 1, art. 679 § 1 i 2 oraz 519<sup>1</sup> § 1 k.p.c. wskazując, że przepisy te, stanowiące podstawę wniosku, mają zastosowanie w sprawie o zasiedzenie i bez rozpoznania istoty sprawy wynikającej z ich treści błędne było zakwalifikowanie charakteru postanowienia jako kwestii wpadkowej i rozstrzygnięcie w oparciu o art. 519<sup>1</sup> § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie zauważyć trzeba, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, toczącym się wskutek zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej, kontrolą objęta jest prawidłowość rozstrzygnięcia w tym zakresie, natomiast nie podlegają badaniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.), co czyni bezprzedmiotowym wniosek skarżącego o jej przyjęcie.

Dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej w postępowaniu nieprocesowym została uregulowana w art. 519<sup>1</sup> k.p.c., który zawiera wyczerpujący katalog prawomocnych orzeczeń, od których może być wniesiony ten środek zaskarżenia. Skarga kasacyjna przysługuje w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego od wydanego przez sąd drugiej instancji

postanowienia co do istoty sprawy oraz postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (§ 1) oraz w wypadkach literalnie wymienionych w paragrafie drugim i trzecim, natomiast w pozostałych rodzajach spraw jest niedopuszczalna, niezależnie od charakteru orzeczenia.

Orzeczenie w sprawie niniejszej zapadło w sprawie z zakresu prawa rzeczowego, dopuszczalność skargi kasacyjnej oceniać zatem należy w oparciu o paragraf pierwszy omawianego przepisu. Postanowienie oddalające zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia nie jest postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, a więc orzeczeniem merytorycznym. Rozważenia natomiast wymaga, czy jest postanowieniem w przedmiocie odrzucenia wniosku w rozumieniu art. 519<sup>1</sup> § 1 k.p.c., a więc wniosku wszczynającego postępowanie nieprocesowe.

Wniosek o zmianę lub uchylenie prawomocnego postanowienia orzekającego co do istoty sprawy i niezaskarżalnego w drodze zwyczajnych i nadzwyczajnych środków zaskarżenia stanowi szczególny środek prawny umożliwiający stronie jego wzruszenie. Zasadą jest bowiem, że prawomocne postanowienie nie może być zmienione ani uchylone, a dopuszczalne jest to jedynie z mocy przepisu szczególnego (art. 523 zd.1 k.p.c.). Takie wyjątkowe uprawnienie przyznaje stronie lub sądowi art. 523 zd. 2, 539 - 543, 550 § 2, 559 i n., 577, 614 oraz 678, 679 i 690 k.p.c. jedynie w rodzajach orzeczeń i spraw nimi objętych. Podzielić należy więc pogląd doktryny, że wniosek ten jest procesowym środkiem prawnym, nie będącym środkiem zaskarżenia, którego realizacja pozwala na zmianę prawomocnego postanowienia orzekającego co do istoty sprawy z powodu zmiany okoliczności faktycznych sprawy po uprawomocnieniu się orzeczenia albo zmiany stanu wiedzy sądu o okolicznościach faktycznych i prawnych strony. Szczególny charakter prawny omawianego wniosku nie pozwala na zrównanie go z wnioskiem wszczynającym po raz pierwszy postępowanie w sprawie w postępowaniu nieprocesowym. Oba wnioski stanowią środki ochrony prawnej, ale należą do dwóch odrębnych grup - środków wszczynających postępowanie po raz pierwszy oraz środków inicjujących postępowanie po uprawomocnieniu się postanowienia co do istoty sprawy. Odrzucenie wniosku

o zmianę lub uchylenie prawomocnego postanowienia z powodu jego niedopuszczalności nie może być traktowane tak jak odrzucenie wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego, bo są to zupełnie różne środki prawne, a ich odmienności wykluczają zastosowanie analogii. Stanowisko to wzmacnia tożsamy pogląd Sądu Najwyższego wykluczający dopuszczalność skargi kasacyjnej od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania (postanowienia z dnia 12 czerwca 2008 r., III CZ 26/08, z dnia 24 lutego 2012 r., I CSK 443/11 i z dnia 13 stycznia 2013, II CSK 477/12 – nie publ.). Mając na uwadze różnice w charakterze prawnym skargi o wznowienie postępowania i wniosku o zmianę lub uchylenie prawomocnego postanowienia orzekającego co do istoty sprawy, nie można pominąć funkcji drugiego z wymienionych środków prawnych, który w istocie zastępuje instytucję wznowienia postępowania w drodze żądania zmiany lub uchylenia dotychczasowego postanowienia (art. 524 § 1 k.p.c.).

Postanowienie w przedmiocie odrzucenia wniosku o zmianę lub uchylenie prawomocnego postanowienia stanowi orzeczenie o charakterze procesowym, a jego przedmiotem jest rozstrzygnięcie o dopuszczalności takiego wniosku w świetle przepisów szczególnych, o których mowa w art. 523 zd. 1 oraz w świetle art. 523 zd. 2 k.p.c., aczkolwiek nie jest kwestią „wpadkową” jak to ocenił Sąd drugiej instancji i podstawę jego odrzucenia upatrywać należy w art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. W konsekwencji należało przyjąć, że niedopuszczalna jest skarga kasacyjna od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia niedopuszczalnego wniosku o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia orzekającego co do istoty sprawy.

Zważywszy na powyższe argumenty, nawet zastosowanie najbardziej przyjaznej dla wnioskodawcy kwalifikacji jego wniosku jako skargi o wznowienie postępowania, mimo stanowczych twierdzeń ponowionych w zażaleniu o wniesieniu wniosku o uchylenie postanowienia, nie może prowadzić do przyjęcia, że wniesiona skarga kasacyjna jest dopuszczalna.

W związku z treścią zarzutów zażalenia odnoszących się do motywów Sądu drugiej instancji wyrażonych w postępowaniu zażaleniowym, jedynie na marginesie

należy wskazać, że w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia niedopuszczalny jest wniosek o zmianę lub uchylenie prawomocnego postanowienia, a zwłaszcza brak jest podstaw do wywiedzenia takiego uprawnienia strony z art. 610 § 1 i art. 679 § 1 i 2 k.p.c., odpowiednie bowiem stosowanie przepisów o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia ogranicza się do ogłoszenia i orzeczenia w zakresie obowiązku stwierdzenia zasiedzenia na rzecz osoby, która prawo rzeczywiście nabyła.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 i 13 § 2 k.p.c. Wobec określenia przez Sąd drugiej instancji Gminy Miasta B. jako uczestnika postępowania wniosek Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego został oddalony.